

'अणकारी उश्णेपण'

माधवी सरदेसाय

उश्ण्या उतराच्योय तरा आसतात.

'बाजार', 'याद', 'वगत', 'बरय', 'फोग', 'बुतांव', 'आंटी', 'कंडक्टर'... हे सारकेलीं उतरां कोंकणी जिबेर कितलींय तदभव जालीं जाल्यारूय तांचे भितर मूळ उतरांचीं रुपां झळकतात. पूण, केन्ना केन्ना, 'देशी काति'च्या उतरां फाटल्यानूय 'मायलीं' उतरां लिपून बशिल्लीं आसतात. 'दूरदर्शन', 'मुख्याध्यापक', 'प्रबंधक'/'व्यवस्थापक', 'व्याख्याता (कॉलेज-विद्यापिठांत शिकोवपी प्राध्यापक, ह्या अर्थान)', 'पाठ्य-पुस्तक', 'सामान्य-ज्ञान', 'जनमत-कौल' सारकेल्या भारतीय भासांनी घोळपी उतरां कडेन बारकायेन पळेयात. हीं उतरां अनुक्रमान television, headmaster, manager, lecturer, text-book, general knowledge, opinion poll ह्या इंग्लीश उतरांचे अणकार म्हणपाचें आमच्या लक्षांत येतलें. असल्या उतरांक loan translations वा calques - अणकारा वर्वीं आयिल्लीं उश्णीं उतरां - म्हणटात.

'मायलीं' उतर वर्णनात्मक - descriptive आसता तेन्ना ताचो अणकार वा रूपकार करपाची संद भाशेक मेळटा. Television (tele-vision)चें भारतीय भासांनी 'दूरदर्शन' केलां तशें telephone (tele-phone)चें 'दूरमाष' / 'दूरध्वनि' / 'दूरवाणी' जालां; telescope (tele-scope) चें 'दूरदर्शक' आनी telecommunication (tele-communication)चें 'दूर-संचार' जालां. हांतुंतलीं चडशीं उतरां भाशेचे उपचारीक शैलितूच जीव धरून आसात. अनुपचारीकपणान जिबेर इंग्लीशी कडल्यान अणकारी नासतना घेतिल्लीं उतरांच घोळटात. 'दूरदर्शन' उतर television वयल्यान आयिल्लें आसलें तरी तें आमी television च्या अर्थान वापरनात, टीवी वयल्या एका चॅनलाचें नांव म्हणू तें आमचे जिबेर घोळटा. आनी देखून वयल्या सगळ्या उतरांच्या मानान एकोडें 'दूरदर्शन' च दिसपट्टे घोळणुकेंतले भाशेंत सुवात मेळोवंक पावलां.

भारतान ब्रिटीश शिक्षण-वेवस्था आपणायली तेन्ना हे शिक्षण-वेवस्थेंतल्या जायत्या उतरांचे अणकार/रूपकार भारतीय भासांनी घोळूंक लागले. 'University' आमच्या भासांनी 'विद्यापीठ' वा 'विश्वविद्यालय' (ह्या उतरांतलें 'विश्व' 'Universe' चो अणकार) जालीं. Chancellor, Vice-Chancellor चें मराठींत बी अनुक्रमान 'कुलपती', 'कुलगुरु' जालें. जाल्यार कांय जाणकारांनी तांचो, अनुक्रमान, 'कुलाधिपति' आनी 'कुलपति' असोय रूपकार केलो.³ कांय कोशांनी Chancellor खातीर 'कुलपति' आनी Vice-Chancellor खातीर 'उपकुलपति' हीं उतरां मेळटात⁴ जाल्यार आनीक कांय कोशांनी Chancellor चो 'कुलगुरु' आनी Vice-Chancellor चो 'उपकुलगुरु' असोय अर्थ मेळटा.⁵ अणकारांतले असले विविधतायेक लागून केन्ना केन्ना घोळूय जातात. असल्या वेळार, कांय उतरांचें अखील भारतीय पांवड्याचेर प्रमाणिकरण जालें जाल्यार भोव बरें जातलें अशें दिसले बगर रावना.

हांगाच कोंकणींत घोळपी 'प्रोफेसोर' / 'प्रोसोर' आनी 'प्रॉफेसर' ह्या उतरांचो मुजरत उल्लेख करून दिसता. पुर्तुगीजकडल्यान कोंकणीन 'प्रोफेसोर' वा 'प्रोसोर' हें उतर घेतलें. पुर्तुगीज शिक्षण-वेवस्थेंत कोणाय शिकोवपाक 'प्रोफेसोर' म्हूण पाचारुं येता. इतलेंच न्हय तर वकिलके सारकेले 'प्रॉफेसांव प्रॉफेस करपी' मनशाकूय - वकिलाकूय 'प्रोफेसोर' म्हणूं येता.⁶ कोंकणींतूय गोंयचे सुटके आदीं आनी सुटके उपरान्त कांय काळ हें उतर अश्याच थ्या अर्थान घोळटालें. उपरान्त नवे पिळगेचे जिबे वयलें 'प्रोफेसोर' इल्लें इल्लें

ना जावंक लागलें आनी थंय इंग्लीशी कडल्यान घेतिल्लें 'प्रॉफेसर' घोळूंक लागलें. 'प्रॉफेसर' उतर ब्रिटीश 'शिक्षणीक जाती वेवस्थे'चो एक वांटो. हे वेवस्थेंत सगळ्यांत सकयल 'लॅक्चरर', उपरान्त 'रीडर' आनी सगळ्यांत वयर 'प्रॉफेसर' येता. शाळांनी, इश्कॉलांनी शिकयतल्यांक 'प्रॉफेसर' म्हणूंक येना. कोंकणीन 'प्रॉफेसर' उतर घेतलें तेन्ना तें फकत कॉलेजांतल्या आनी विद्यापिठांतल्या शिक्षकां खातीर राखून दवरलें. हे नदरेन हो 'ब्रिटीश वापर' म्हणू येता. 'प्रॉफेसर' उतरा खातीर (कोंकणी 'प्रॉफेसर' ह्या अर्थाचेंच) मराठीन घडयल्लें 'प्राध्यापक' उतरूय कोंकणींत आयलें. कोंकणींत दोनूय समानार्थी उतरां कशीं घोळटात. आनी केन्ना केन्ना, कोंकणी माचये वयल्यान विद्यापिठांतल्या खंयच्याय लॅक्चररक 'प्रा. अमको अमको' अशें म्हणचें तशें 'प्रो. (प्रॉफेसर) अमको अमको' अशें कोणूय म्हणटा तेन्ना आयकतल्यांक आनी खासा त्या लॅक्चररक लेगीत अडचल्ले वरी जाता. तो चूक वापर अशें दिसता. पूण, 'प्रॉफेसर' उतरा कडेन इंग्लीशींतल्यान पळोवपाचें सोडून आमी कोंकणींतल्यान पळोवंक शिकलीं - 'प्राध्यापक' उतरावरीच कोंकणींत मूळ धरुंक लागिल्लें, तें नवें 'कोंकणी अर्थाचें' कोंकणी उतर हे नदरेन आमी ताचे कडेन पळोवंक लागलीं जाल्यार ही अडचण पयस जावं येता.

अणकारान कोंकणींत कितल्याश्या सुंदर सुंदर उतरांची भर घाल्या. 'जीवन-दृष्टि' वयल्यान कोंकणींत 'जिण-दिश्ट' उतर आयलां, 'पृथूमूमि' वयल्यान 'फाटभूंय' आयलां, 'जमीनदोस्त' वयल्यान 'मातये भरवण' / 'भूंय भरवण' हीं उतरां आयल्यांत. हेच प्रमाण मराठी 'निवडणूक' कोंकणींत 'वेंचणूक' जाल्ली आसूंक जाय. 'अणकार' उतरूय कोंकणींत अशेंच आयलां जावंक जाय. आयज 'अणकार' आमी 'अनुवाद' ह्या अर्थान वापरतात; पूण 'कोंकणी भाशेचें जैत पुस्तकांत शणै गोंयबाबान हें उतर "अनुकरण" ह्या अर्थान वापरलां.⁹

1. हांतुंतलें 'विद्यापीठ' उतर गुजराती, मराठी बी भासांनी अदीक घोळटा आनी 'विश्वविद्यालय' हिंदी, बंगाली बी भासांनी अदीक घोळटा. कोंकणीकूय 'विश्वविद्यालया' परस 'विद्यापीठ' लागींचें दिसता अशें म्हणूं येता.
2. ह्या उतरांच्या रूपकारांक फुंकुलाची सांस्कृतीक फाटभूंय आसा. वा म्हणुंया, हे संस्कृतायेचो flavour आसा. Registrarचें आमी 'कुलसचीव' केलां. University मात खंयच 'गुरुकुल' जावंक ना.
3. पळेयात: फादर कामिल बुल्केचो अँगरेजी-हिन्दी कोश, पयली उजवाडावणी: १९६८, म्हाका मेळिल्ली उजवाडावणी: १९९४.
4. पळेयात: डॉ. हरदेव बाहरींचो 'अँग्रेजी-हिन्दी शब्दकोश', राजपाल एण्ड सन्स, दिल्ली, १९७१ उजवाडावणी, १९९६.
5. पळेयात: गुरुनाथ केळेकारांतलो इंग्लीश-कोंकणी शब्दकोश, १९९४. 'उपकुलपति' आनी 'उपकुलगुरु' ह्या उतरांतलें: 'उप' Vice-Chancellorतल्या viceचो अणकार.
6. Dictionário Básico da Língua Portuguesa ह्या Porto Editora हे प्रकाशन संस्थेन उजवाडा हाडिल्ल्या कोशांत (१९९५) दिल्ली professor उतराचो अर्थ पळेयात: "individuo que professa ou ensina uma ciência, uma arte, uma língua, etc."
7. 'निखट्या नांवांत तरी त्या लोकिक्वंत आनी कतूची पुरशाचो अणकार करपाची इत्सा त्या वेळार जायत्या मराठ्यांक जाल्ली...' को. भा. जै., पान ४८. 'कोंकणिची व्याकरणी बांदावळ' पुस्तकांतूय हें उतर ह्याच अर्थान आयलां. पान १४ वयलें हें वाक्य पळेयात - 'आजचे हे घडकेकूय, अँग्रेजांक आपणा परसस अुच लेखून जायते देशी लोक तांगेल्या भंगिल्ल्या अुचारांचो अणकार करिनात?'

शणै गोंयबाबानूचः पयलें वयलें हें उतर कोंकणीत हाडिल्लें आसूं येता. तें "अनुवादा"च्या अर्थान कोंकणीत केन्ना सावन घोळूंक लागलें? सोदूंक जाय... 'अपनाया' वयल्यान रवीन्द्रबाब केळेकारान कोंकणीत 'आपणावप' उतर हाडलें; कोंकणीनूय हें उतर भोव बरे तरेन आपणायलें. 'गीताई'चें बाकीबाबांनी 'गिताय' केलें तशें हिन्दी 'दुराय' ('अंतर')चें पुंडलीकबाब नायकान 'दुराय' केलें ('देखणी दुराय'). 'दुराय' कोंकणीत धरतलें काय झडटलें तें काळूच थारायतलो. मराठी, हिन्दीतलीं भारतीय-आर्य मुळांचीं आकारान्त भावनां कोंकणीत हाडटना आमी 'आ'चे बदला सभावीक कोंकणी कूस 'आय' लायतात. देखीक, 'शक्यता', 'शांतता', 'अखंडता', 'स्वतंत्रता'... कोंकणीत हाडटना आमी तांचें 'शक्यताय', 'शांतताय', 'अखंडताय', 'स्वतंत्रताय'... करतात. 'शक्यता', 'शांतता' परस 'शक्यताय', 'शांतताय' कोंकणीच्या सभावांत अदीक बरीं बसतात हांतूत दुबाव ना. पूण केन्ना केन्ना हें 'आय'करणूय मातशें 'अती' दिसता. 'कल्पकता', 'अराजकता', 'पारदर्शकता' सारकेलीं उतरां आमी 'कल्पकताय', 'अराजकताय', 'पारदर्शकताय' करून कोंकणीत हाडटात तेन्ना तीं व्हडलिशीं कोंकणी दिसच नात आनी कोंकणी जावंकूय पावनात. भाशेंत तीं परकी परकी कशींच वावुरतात. देखून म्हाका दिसता, उतरांक अशे तरेन फकत कोंकणी मेक-अप करचे परस तांचीं मूळ रुपां तश्या तशीं दवरप वा तांचे खातीर नवें कोंकणी उतर घडोवप अदीक बरें.

शणै गोंयबाबांले बरपावळींत कोंकणी कडेन पुरायेन समरस जाल्ले कितलेशे उतरां अणकार मेळटात. देखीक, 'आल्बुकैकन गोंय कशें जिखलें' पुस्कांतलीं राजकारणी मळावयलीं हीं कांय उतरां पळेयात - 'एकचाराचे लिखीत' "Treaty of Unity" (पान १०); 'इश्टगतिचें लिखीत' "Friendship Treaty" (पान ११); 'थंडायेचें लिखीत' "Peace Treaty" (पान १५); 'सरशीं रावपी राखणदार' "body guard" (पान ४); राखणकार शिपायक "guard" (पान ६); गुमानीत खबरेकार 'गुप्तहेर' (पान ३४); 'संवसार-बुट्टें'तली (गोमन्तोपनिषत, दुसरें खंड) ही विज्ञानीक उतरावळ पळेयात: 'रसायणी' आनी 'निजशास्त्री' म्हळ्यार "chemist" आनी "physicist" (पान. २५६); 'गर्मकणी' आनी 'बीज-कणी' म्हळ्यार "nucleus" आनी "electron" (पान २७०); 'जडसाणेची ओड' आनी 'केण' म्हळ्यार "gravitational pull" आनी "nebula" (पान २७१); 'नक्षत्रावळ' म्हळ्यार "Stellar System" (पान २७२); 'सूर्यावळ' आनी 'गिरावळ' म्हळ्यार "Solar System" आनी "Planetary System" (पान २६७); 'प्राणवाय' 'उदकवाय' आनी 'खारवाय' म्हळ्यार "oxygen", "hydrogen" आनी "nitrogen" (पान २७९); 'पोटसरे' आनी 'भोमयाळी' म्हळ्यार "reptiles" आनी "mammals" (पान २८१)...

व्याकरणी उतरावळींतूय शणै गोंयबाबांली हीच प्रतिभा दिश्टी पडटा. कोंकणीचो कोंकणीतल्यान व्याकरणीक अभ्यास शणै गोंयबाबान पयलो वयलो सुरु केलो. शणै गोंयबाबांच्या व्याकरणीक बरपांत कोंकणीच्या हेर भयण-भासांनी आयल्या तशी संस्कृत व्याकरणी परंपरेंतली उतरावळ आयल्या - 'लिङ्ग', 'वचन', 'विभक्ती', 'स्वर', 'व्यंजन', 'अनुस्वार', 'अव्यय' सारकेलीं उतरां शणै गोंयबाबान संस्कृत भाशे कडल्यान मेकळेपणान घेतल्यांत. पूण हें मेकळेपण वचत थंय घेवंक ना. संस्कृत 'एकवचन', 'द्विवचन', 'बहुवचन' चें कोंकणीत 'अेकवचन', 'दोगवचन' आनी 'भौवचन' केलां. (कोंकणिची व्याकरणी बांदावळ: पान १९); 'प्रथमा', 'द्वितीया', 'तृतीया', 'चतुर्थी', 'पंचमी', 'षष्ठी', 'सप्तमी' आनी 'संबोधन' ह्या उतरां बदला तांणी अनुक्रमान 'पैली विभक्ती', 'दुसरी विभक्ती', 'तिसरी विभक्ती', 'चौथी विभक्ती', 'पांचवी विभक्ती', 'सटवी विभक्ती', 'सातवी विभक्ती' आनी 'आठवी विभक्ती/उलो' हीं उतरां आपणायल्यांत. (कोंकणिची

व्याकरणी बांदावळ: पानां ३१-७५). 'प्रत्यया' खातीर 'कूस' हें सुटसुटीत उतर शणै गोंयबाबान घडयलें. 'ह्रस्व' आनी 'दीर्घ' स्वरांचें तांणी 'मोटवें' आनी 'लांब' स्वर केले (कोंकणी नादशास्त्र. पान १). 'तालव्य', 'मूर्धन्य', 'दंतोष्ठ्य', 'औष्ठ्य' (उच्चार) ह्या उतरां बदला तांणी आमकां 'ताळवो', 'माथयो', 'दांत-ओठयो' आनी 'ओठयो' (उच्चार) (कोंकणी नादशास्त्र, पानां २१-२३) हीं सोंपीं उतरां दिलीं. आयजूय आमी कोंकणीत हींच, शणै गोंयबाबांलीच उतरां वापरतात. (सुरेशबाब बोरकारांलें 'कोंकणी व्याकरण' चाळून पळोवचें.) 'कोंकणिची व्याकरणी बांदावळ' पुस्तकाचे निमाणे कडेन (पानां १११-११४) शणै गोंयबाबान कोंकणी-इंग्लीश व्याकरणी उतरावळिची एक वळेरी दिल्या. हांतुंतूय कांय सुंदर उतरां मेळटात. देखीक, 'पांवड्या विशेशण' ("Ordinal Adjective of Quantity"), 'पेट विशेशण' ("Multiplicative Adjective of Quantity"), 'दारखोवपी विशेशण/सर्वनाम' ("Demonstrative Adjective / Pronoun"), 'प्रस्नी सर्वनाम' ("Interrogative Pronoun"), 'दुबावी भूत' ("Indefinite Past Tense"), 'तांकी क्रियापद' ("Potential Verb"), 'सांगडी अव्यय' ("Copulative Conjunction"), 'विंगडी अव्यय' ("Disjunctive Conjunction"), 'आडमेळी अव्यय' ("Adversative Conjunction"), 'उमाळी अव्यय' ("Compound Word"), 'अणकारी अव्यय' ("Indeclinable of Imitative Sound")...

प्रतिभावंत बरोवपी हे भाशेन भास घडयतात, तिच्या प्रमाणिकरणाक दिका दितात. तांणी येवजून, तर्जून वेंचून काडिल्लें / घडयल्लें उतर जायते फावटीं हेर बरोवपी / उलोवपी सोंपेपणान वापरतात आनी अशे तरेन भाशेंत नव्या नव्या उतरांची भर पडत वता. खाशेल्या विशयांवेल्या बरपा परस सगळ्यांक अपील जायत हे तरेच्या बरपा भितर ही - भाशेंत नव्या उतरांची भर घालपाची - तांक अदीक आसता. रवीन्द्रबाब केळेकारा सारकेलो बरोवपी महाभारता सारकेलें म्हाकाव्य आपणाले खाशेले सोंपे सरळ गद्य शैलींत कोंकणी वाचप्यां मुखार हाडटा तेन्ना तांतुंतल्यान कोंकणी साहित्य गिरेस्त जाताच. पूण वांगडी-असल्या बरपांत कोंकणी भाशेकूय समृद्ध करपाची, तिचें बळ वाडोवपाची तांक आसता.

शणै गोंयबाबांचो आनी उपरान्तच्या दोन पिळग्यांचो काळ कोंकणी-मराठी मजगतच्या संघर्शाचो काळ आशिल्लो. शणै गोंयबाबांच्या पुराय बरपाक - तांगेल्या उतरांच्या वापराकूय ही वादाची फाटभूंय आसा. कोंकणी-मराठी मजगतच्या वेगळेपणाचेर शणै गोंयबाबांली लेखणी पावला पावलाक भर दिता. मराठीक आपणाली 'मालकी' दारखोवंक मेळत हे तरेची उतरावळ शणै गोंयबाबांच्या बरपांत भोव थोडी मेळटली. हाका लागून कांय कडेन कोंकणीकरणाची अतितायूय जाता - 'ॐ शान्ति: शान्ति: शान्ति:'चो ते 'ॐ थंडाडय, थंडाडय, थंडाडय' असो अणकार करतात.^१

ह्या वादाच्या वातावरणांत घडिल्ल्या शणै गोंयबाबां उपरान्तच्या कोंकणी बरप्यांनीय आपणाल्या बरपांत हीच सादुरकाय बाळगिल्ली दिसता. जिबेर 'अकरा', 'आज', 'बरोबर', 'जागो', 'अनुभव' 'सपन' सारकेलीं उतरां

१. 'मीर्गा'चें संपादन करतना हें उतर जल्मा आयलें अशें रवीन्द्रबाबानूच एक दीस म्हाका म्हणिल्लें. तांणी सांगिल्लें, हिन्दी बरप कोंकणीत हाडटना 'अपनाया'/'स्वीकार किया' ह्या उतरां खातीर बरें शें कोंकणी उतर मेळूंक नाशिल्लें. 'स्विकारलें' कोंकणीत 'जड' दिसतालें म्हूण 'अपनाया'चें 'आपणायलें' करून पळेलें. हें उतर मानवलें. उपरान्त एक दीस दिसलें, 'अपनाया'/'स्वीकार किया' खातीर 'घेतलें' हें सादें सोंपें उतरूय वापरूं येता. पूण, 'घेतलें' घेवचे पयलींच 'आपणायलें' आपणाली जीण जिघेवंक लागिल्लें - हेर कोंकणी बरप्यांनीय तें घेतिल्लें.

२. संवसार-बुट्टी. पान: ३४१.

घोळटा आसतनाय तांच्या बरपांत 'इकरा', 'आयज', 'वांगडा', 'सुवात', 'अणभव', 'सपन' हींच 'अदीक कोंकणी' उतरां आयिल्लीं पळोवंक मेळटात.

आयज कोंकणी-मराठीच्या नात्यांत आदलो ताण उरूंक ना. साहित्य अकादेमीची मान्यताय आनी आठवे वळेरेंत रीग मेळोवन कोंकणी मराठी वरीच एक 'भास' जाल्या. तिका आयज कोण 'बोली' म्हणूंक वचना. 'भारतीय आर्य भाशे कुळांत कोंकणीक समाख्यांत चड लागींची दुसरी भास मराठीच' अशें म्हणटना आयज आमकां लज्ज दिसना, भंयूय दिसना. इतलेंच न्हय, तर नवीं उतरां घडोवपाचो प्रस्न येता तेन्ना मराठी कडल्यान उतरां उशीर्णी घेवपाकूय आमी अनमननात.

हो मराठीचो प्रभाव कोंकणी खबरांपत्रांचे भाशेचेर खुबूच जाणवता. 'सुनापरान्त' दिसाळ्याचो खंयचोय आंक चालून्च पळेलो जाल्यार हाचो अदमास येवं येता. सुनापरान्तान जल्मा येतनाच कांय थारावण्यो घेतल्यो - 'संपादपी', 'मुखेल संपादपी', 'मुखेल मंत्री', 'आंक'... सारकेलीं कोंकणीत रुढ जाल्लीं उतरां पेल्यान दवरून 'संपादक', 'मुख्य संपादक', 'मुख्यमंत्री', 'अंक'... हीं उतरां आपणायलीं. इतलेंच न्हय. 'मतदान', 'मतदारसंघ', 'उमेदवार', 'आमदार', 'खासदार', 'सुरक्षा रक्षक', 'ओलीस', 'घुसखोर', 'कामगिरी'... सारकीं, खबरांपत्री भाशेचे 'मुळावे उतरावळी'त मोडत अशीं कितलिंशीं उतरां आमी मराठी कडल्यान दोळे धांपून घेतलीं. 'अज्ञात हल्लेखोर', 'सशस्त्र उग्रवादी', 'अपहरण नाट्य' सारकेल्यो मराठी विशेषणां आनी नामांच्यो जोडयोय कोंकणीत आयिल्ल्यो.^१ 'वळख पटप', 'निलंबीत करप', 'भुमिका वटोवप'... हे तरेच्यो 'मराठी परगटावण्यो'य आमी घेतल्यो. हाका लागून आमच्या वाक्यांकूय आयज मराठी सया मारूंक लागल्या. बातमेचो हो माथाळो पळेयात: 'मतदानाखातीरची सगली तयारी पूर्ण / राज्यांतल्या दोनय मतदारसंघांतल्या १६ उमेदवारांचो फुडार आयज सीलबंद.' हो मराठीन प्रींमिंग केल्लो माथाळो! हीं वाक्यां पळेयात: 'हें सरकार अत्यंत बेजापसालदार आसा अशें गांधी हांणी म्हळें आनी राजकी फायद्याखातीर ताणें देशाचो एकवट आनी प्रादेशीक अखंडताय धोक्यांत हाडिल्ल्याचो आरोप केलो.' 'लोकसभा वेंचणुकेचे पूर्वसंध्येचेर हो हल्लो जालो.' '... केंद्रांत सरकार घडोवपांत तिसरी आघाडी अजून म्हत्वाची भुमिका वटोवंक शकता...' 'आतां मगोचें अस्तित्व कायमचें सोंपलां अशें सांगून कॉंग्रेस आनी भाजपाचेर तांणी टिका केली.' - ही सगळी मराठीचें वागरे पडिल्ली कोंकणी!

खबरांपत्रांक दिसपट्टी, दर घटकेक, नवीं नवीं आव्हानां पेलचीं पडटात. 'हें सगळें कोंकणीत कशें सांगप? ... आमचे कडेन हाचे खातीर उतरां नात...' अशें म्हणून 'सुनापरान्त' हात कवळून बशिल्लें जाल्यारूय कोंकणीक तें खूब म्हारग पडपाचें. आयचे अडचणिचे घटकेक कोंकणीन मराठी कडल्यान पालव मागलो जाल्यार तांतूंत कांय वांकडें ना. पूण हो पालव कितलो मागचो तें आमी थारावंक जाय. खंयच्याय मराठी उतराक वा मराठी घाटणेच्या

१. ह्यो आनी मुखावयल्यो देखी ५ सप्टेंबर १९९९च्या सुनापरान्तांतल्या पयल्या पाना वयल्यान घेतल्यात.

वाक्याक कोंकणीत रीग मेळूंक लागली जाल्यार एक दीस व्याकरणीक नदरेन आमीच कोंकणीक 'मराठीची बोली' करून उडयतलीं! मराठी कडल्यान उतरां उशीर्णी घेतां घेतां आमी कोंकणीचे तांकिचो थाव घेवपाचोय सतत यत्न करूंक जाय. ह्या 'होमवर्क'क आमी उणी पडटात. देखून 'धोका'चें 'धोको (धोंको)' केलें आनी 'बेजाबाबदार'चें 'बेजापसालदार' केलें म्हूण आमचे कोंकणीक कोंकणी सुवाद येना.

खबरांपत्रां भाशेची प्रमाण बोली घडोवंक हातभार लायतात. देखून कोंकणी सारकेले, प्रमाणिकरणाचे नदरेन नेणटी आशिल्ले भाशेक तिच्या एकल्या एकसुच्या दिसाळ्यांतल्या भाशेच्या वापरा विशीं घाळ रावप कशेंच पुटवपाचें ना.

अणकारा वरवीं एके भाशेंतलीं उतरां दुसरे भाशेंत पावतात तश्यो जायते फावटीं म्हणी, ओपारीय पावतात. कोंकणीत 'उमथ्या कळशार उदक' म्हणटात तशें मराठीत 'उपड्या घड्यावर पाणी' म्हणटात. ('कळसो' 'घडा' जाला काय 'घडा' 'कळसो' हें संशोधना उपरान्त आमच्यांनी सांगूं येतलें.) हिंदीत 'हात कंगन को आरसी क्या' ही म्हण घोळटा तशी मराठीत 'हातच्या कांकणांना आरसा कशाला?' ही म्हण चलता. कोंकणीतूय कांय जाणांचे जिबेर हांवें 'हातच्या कांकणांक हारसो कित्याक?' ही म्हण आयकल्या. कोंकणीत 'आंधळ्यांत कुड्डो राजा' म्हणटात तशें हिन्दीतूय 'अंधों में काना राजा' म्हणटात. इंग्लीशींत 'Who will bell the cat?' म्हणटात तशें मराठीत 'मांजराच्या गळ्यात घंटा कोण बांणणार?' म्हणटात. मराठीत 'उथळ पाण्याला खळखळट फार' ही म्हण आसा तिची दुसरी वेट दाखोवपी 'भरिल्लो कळसो' हो वाक्प्रचार आमकां कोंकणीत मेळटा. मराठीत 'नाकापेक्षा मोती जड' आनी 'लहान तोंडी मोठा घास' हे वाक्प्रचार घोळटात. कांय कोंकणी उलोवप्यांचे जिबेरूय हांवें 'नाका परस मोती जड' आनी 'लहान तोंडांत व्हडलो घांस' हे वाक्प्रचार आयकल्यात. हा मूळ मराठी वाक्प्रचारांचे अणकार जावंक जाय.

म्हणिचे चुकिचे अणकारूय केन्ना केन्ना भाशेंत रुढ जातात. मराठीत 'शितावरून भाताची परीक्षा' ही म्हण आसा. ती कोंकणीत 'शितावेल्यान भाताची परिक्षा' जाल्या म्हणपाचें म्हणिच्या चुकिच्या अणकारावेल्यान आमच्यांनी सांगूं येता. मराठी 'भात' म्हळ्यार कोंकणी 'शीत'. मराठी 'शीत' म्हळ्यार कोंकणी 'गोटो'. शीत जालां (तांदूळ शिजल्यात, शीत वाळपाचें जालां) काय ना तें पळोवपाक तपल्यांत चाळो मारून दायेन दोन-चार गोंटे वयर काडून ते चिमटेंत चिड्डून पळेतात. हीच 'शितावरून भाताची परीक्षा'. कोंकणीत ही म्हण 'गोट्या वयल्यान शिताची परिक्षा' जावंक जाय आशिल्ली. 'शितावेल्यान भाताची परिक्षा' हे म्हणिचो अर्थ (वाक्यार्थ) कितलिंशीं वर्सां हांवें म्हजे परीन लायिल्लो - भात बरें (तांदूळ बरो) काय वायट तें एक खेपे तांचें शीत रांदून पळोवप, असो! एक दीस खंयच्या तरी मराठी बरपांत ही म्हण म्हाका मेळ्ळी आनी तिचो अर्थ होलमलो. तेन्ना सावन म्हजे कोंकणी जिबेक ही मराठी भाता-शिताची उंडी चलना जाल्या - ही म्हण म्हजे जिबे वयली ना जाल्या...
